

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών
Διπλωματική Εργασία_Ιούλιος 2012

Κέντρο Αλιευτικής Παράδοσης
Ενημέρωσης και Αναψυχής στην Κάλυμνο

Επιβλέπων Καθηγητής: Σ. Ρογκάν

Σπουδάστριες: Ρούσσου Πολύμνια
Σιούττου Ειρήνη

01 _ Κ Α Λ Υ Μ Ν Ο Σ

- α. γενικά χαρακτηριστικά
- β. ιστορική και οικιστική εξέλιξη

02 _ Ο Ι Κ Ο Ν Ο Μ Ι Κ Η Δ Ρ Α Σ Τ Η Ρ Ι Ο Τ Η Τ Α

- α. χρήσεις γης
- β. εναλλακτικός τουρισμός
- γ. αλιεία
- δ. αλιευτικός τουρισμός

03 _ Κ Τ Ι Ρ Ι Ο Λ Ο Γ Ι Κ Ο _ πρόθεση κτιρίου

04 _ Π Ο Θ Ι Α _ Ε Υ Ρ Υ Τ Ε Ρ Η Π Ε Ρ Ι Ο Χ Η Μ Ε Λ Ε Τ Η Σ

- α. πολεοδομική ανάλυση οικισμού
- β. ο παραλιακός άξονας

05 _ Α Ν Α Τ Ο Λ Ι Κ Ο Μ Α Ρ Α Σ Ι

- α. σημείο επέμβασης
- β. μορφολογικά χαρακτηριστικά

06 _ Σ Υ Ν Θ Ε Σ Η

- α. βασικές αρχές
- β. αναζήτηση όγκων

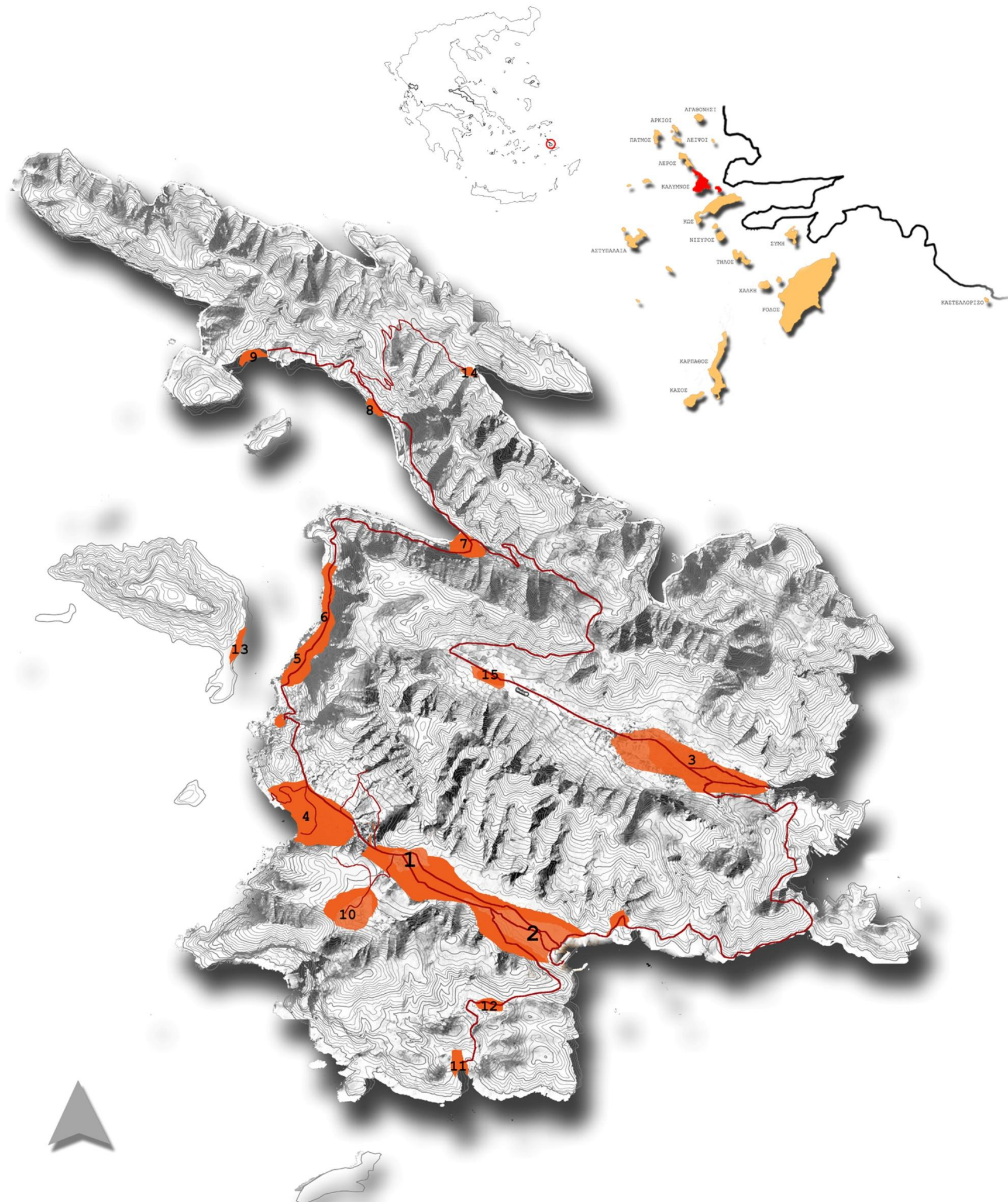
07 _ Σ Χ Ε Δ Ι Α

Στην διπλωματική αυτή επιχειρήθηκε η σύνθεση ενός κέντρου αλιευτικής παράδοσης, ενημέρωσης και αναψυχής στο λιμάνι της Καλύμνου. Αφορμή υπήρξε τόσο ο χαρακτήρας του ίδιου του νησιού ως αλιευτικού τόπου, όσο και τα σύγχρονα προβλήματα του κλάδου της αλιείας που αφορούν μεγάλο μέρος του πληθυσμού. Πρόκειται για ένα συγκρότημα κτιρίων που τοποθετείται στη λιμενική ζώνη της Καλύμνου, σε άμεση σχέση με τον παραδοσιακό οικισμό των σφουγγαράδων και των ψαράδων και με τον αξιόλογο αλιευτικό στόλο του νησιού.

Αποτελείται από τρεις λειτουργικές ενότητες. Μια εκπαιδευτική που περιλαμβάνει χώρο εκπαίδευσης πάνω στα θέματα της βιώσιμης αλιείας, αίθουσα συνεδρίων 200 ατόμων και αίθουσες σεμιναρίων. Μια ενότητα που αποτελείται από την έκθεση της ιστορικής σχέσης του τόπου με την θάλασσα από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα. Και τέλος μια ενότητα που περιλαμβάνει τις δραστηριότητες του αλιευτικού τουρισμού, τον οποίο εισάγουμε ως μια νέα μορφή εναλλακτικού τουρισμού στο νησί και αποτελείται από τον χώρο ενημέρωσης και προώθησης του αλιευτικού τουρισμού, εργαστήρι μαγειρικής, τραπεζαρία, το καφενείο των ψαράδων και τους χώρους προετοιμασίας πριν και μετά από την επιβίβαση των τουριστών στις βάρκες.

Κεντρική ιδέα και δομικό στοιχείο που στηρίζει όλη την σύνθεση είναι η δυνατότητα συνέχισης της παραλιακής βόλτας ως δημόσια κίνηση δια μέσου του νέου αυτού συγκροτήματος σε σχέση αλλά και ανεξάρτητα με αυτό. Στην δημόσια αυτή πορεία επιδιώχθηκε η δημιουργία ποικίλων ποιοτήτων και εντυπώσεων, εναλλαγή επιπέδων και αλληλοεπίδραση τόσο με την θάλασσα και τον οικισμό όσο και κύρια με το ίδιο το συγκρότημα. Υπάρχει συνεχής διάλογος και αναφορές στον οικισμό, τόσο μέσω της επιλογής των ίδιων χαραξιών, όσο και μέσω της κλίμακας των όγκων καθώς και της αυστηρής γεωμετρικότητάς τους. Η δημόσια πορεία κινείται πιο ελεύθερα ανάμεσα στους στιβαρούς όγκους. Εσωτερικά επιδιώχθηκε μια συνεχής κυκλική κίνηση, ώστε να εξασφαλιστεί χωρική σύνδεση της έκθεσης με την εκπαιδευτική ενότητα. Η κίνηση αυτή χαρακτηρίζεται από εναλλαγές επιπέδων και ποικιλία ποιοτήτων σε μια συνεχή ροή.

Ως υλικά επιλέχθηκαν το εμφανές μπετόν και η πέτρα, ώστε να εκφράσουν το μεν ένα τους αυστηρά ορθογωνικούς όγκους και το δε άλλο την ίδια την δημόσια διέλευση ανάμεσά τους. Ως τρίτο υλικό επιλέγεται το ξύλο για τις λοιπές κατασκευαστικές λεπτομέρειες. Ο υπαίθριος χώρος σχεδιάζεται σε άμεση σχέση με τον κτισμένο, φέρει τις χαραξίες του, ενώ η φύτευση είναι επιλεκτικά τοποθετημένα κυρίως όπου δημιουργούνται χώροι στάσης.

Η Κάλυμνος βρίσκεται στο νοτιανοτολικό αιγαίο. Είναι ένα από τα νησιά της Δωδεκανήσου και το τέταρτο σε έκταση. Βόρεια συνορεύει με την Λέρο και νότια με την Κω.

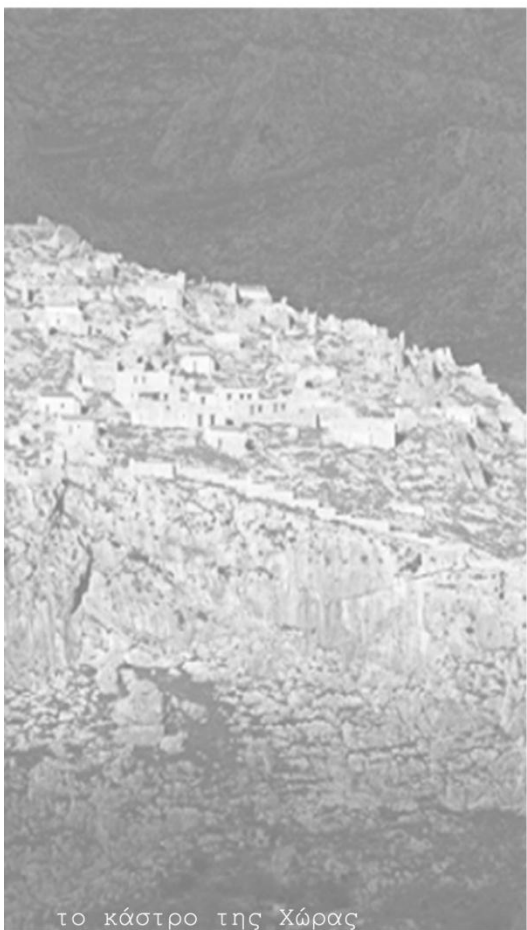
Οι ακτές της Καλύμνου είναι κρημνώδεις και απότομες. Το φυσικό τοπίο είναι βραχώδες και σχηματίζει χαράδρες και οροπέδια.

Η Κάλυμνος χαρακτηρίζεται ορεινή- ημιορεινή αφού τέσσερις οροσειρές ορίζουν το ανάγλυφο. Ανάμεσα στις οροσειρές, δημιουργούνται δυο κοιλάδες, της Πόθιας και του Βαθύ.

Γενικά το κλίμα είναι ήπιο μεσογειακό. Σημαντικός παράγοντας του κλίματος της Καλύμνου είναι οι άνεμοι. Επικρατέστεροι για την θερινή περίοδο είναι οι ΒΔ-Β-ΒΑ, ενώ για την χειμερινή περίοδο οι ΝΔ.

Υπάρχουν δύο κύριοι οικισμοί και 14 μικρότεροι. Η Πόθια είναι η σημερινή πρωτεύουσα και κύριο λιμάνι του νησιού και βρίσκεται στο ΝΑ μέρος της Καλύμνου, κτισμένη στην κοιλάδα. Πλέον υπάρχει και ένα οδικό δίκτυο που εξυπηρετεί τους οικισμούς του νησιού.

Οι μόνιμοι κάτοικοι φτάνουν περίπου τους 15.000.

το κάστρο της Χώρας

Χριστός της Ιερουσαλήμ

το κάστρο της Χρυσοχεριάς

Η Κάλυμνος διατηρεί ίχνη ανθρώπινης κατοίκησης από τη Νεολιθική εποχή. Διαθέτει αρχαιολογικούς χώρους από πολλές περιόδους της αρχαιότητας. Υπάρχουν και αρκετές μαρτυρίες για την συστηματική ενασχόληση των κατοίκων με τη **θάλασσα** λόγω και του άνυδρου και άγονου χαρακτήρα του νησιού.

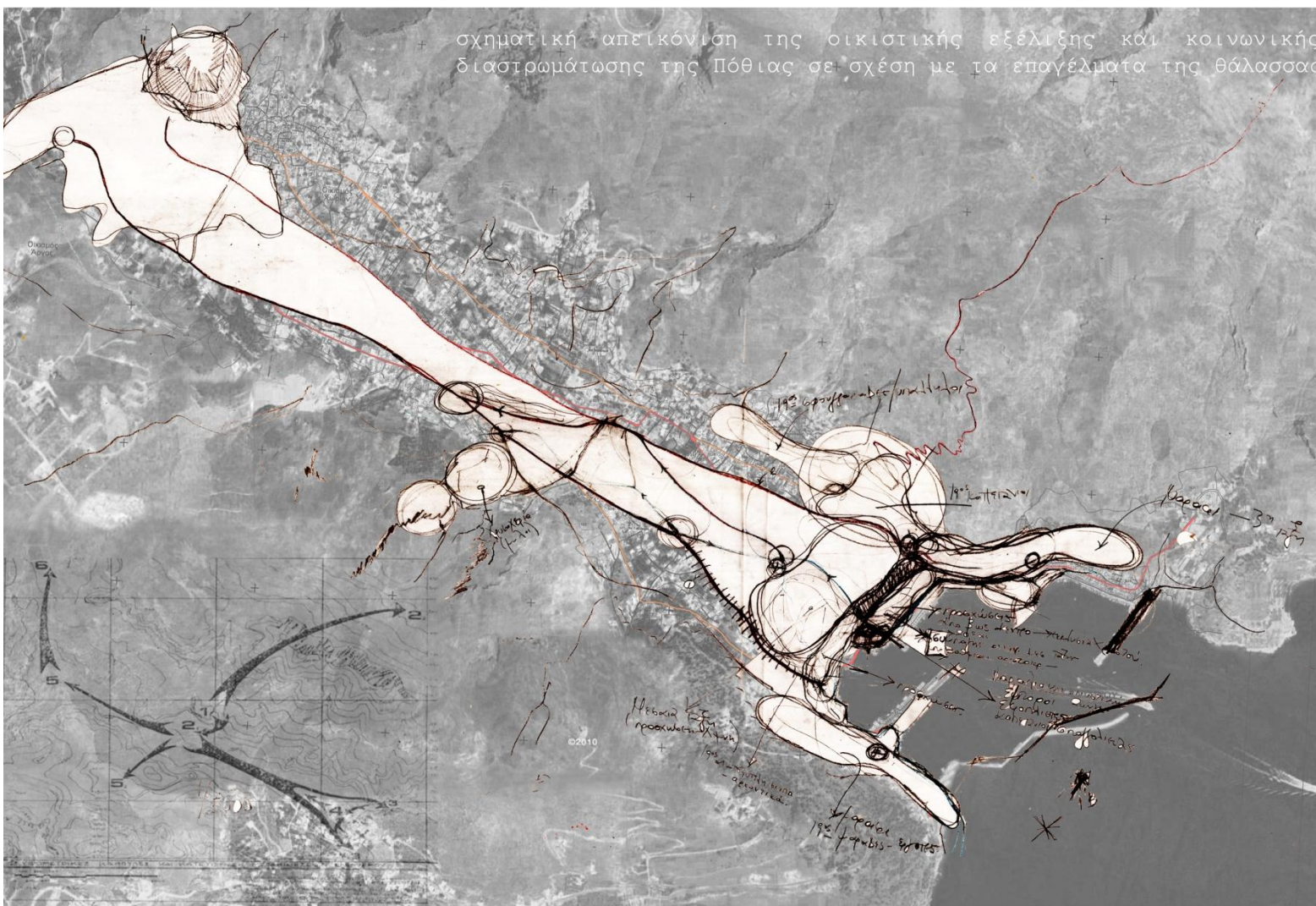
Η δραστηριότητα στη θάλασσα μειώνεται σημαντικά στα μέσα του 7ου αιώνα με τις επιδρομές Αράβων που ερημώνουν το νησί και δημιουργούνται οι πρώτοι ορεινοί οχυρωμένοι οικισμοί. Κατά τους μεσοβυζαντινούς χρόνους οικοδομείται το **Κάστρο της Χώρας** και η δραστηριότητα στη θάλασσα περιορίζεται ακόμα περισσότερο.

Στα 1309 τα Δωδεκάνησα περνούν στην κυριαρχία των ιπποτών του τάγματος του Αγίου Ιωάννη της Ιερουσαλήμ, οι οποίοι έχουν την έδρα τους στη Ρόδο. Η **ΙΠΠΟΤΟΚΡΑΤΙΑ** χαρακτηρίζεται περίοδος ευμάρειας για τα Δωδεκάνησα και κατά την διάρκειά της χτίζεται το κάστρο της Χρυσοχεριάς ή Πέρα Κάστρο, ενώ γίνονται επισκευές και επεκτάσεις στο κάστρο Χώρας. Η Ιπποτοκρατία διαρκεί ως το 1522 οπότε καταλαμβάνεται η Κάλυμνος από τους Τούρκους, το Σουλεϊμάν το Μεγαλοπρεπή.

Γενικά, την περίοδο μέχρι και τα μέσα του 17ου αιώνα η ζωή περιορίζεται στο κάστρο της Χώρας. Με την επικράτηση της Pax Ottomanica, στα μέσα του 17ου αιώνα, η κατοίκηση επεκτείνεται έξω από τα όρια του κάστρου. Ακολούθησε οικονομική ανάπτυξη από το «άνοιγμα» προς τις θάλασσες των Καλύμνιων εμπορών, οι οποίοι ταξιδεύουν στο εξωτερικό. Αρχίζει να αναπτύσσεται έντονα η **σπογγαλιεία** με αποκορύφωμα το δεύτερο μισό του 19ου αιώνα. Η σπογγαλιεία η οποία θα στιγματίσει τον τόπο, περνά στην κουλτούρα, την καθημερινότητα, τα τραγούδια γίνεται τρόπος ζωής και χαρακτηρίζει όλο τον 19ο αιώνα και το πρώτο μισό του 20ου. Το 1840 και λόγω της έντονη οικονομικής ανάπτυξης πολλοί κατεβαίνουν στο λιμάνι, καθότι η χώρα έχει πλέον κορεστεί οικιστικά αλλά και για να βρίσκονται κοντά στη θάλασσα όπου είναι και η δουλειά τους. Και έτσι σταδιακά οικοδομείται και η Πόθια.

Η **Πόθια** αποτελεί για όλη αυτήν την περίοδο και ένα χάρτη της κοινωνικής διαστρωμάτωσης που προκύπτει από τα επαγγέλματα της θάλασσας και κυρίως από την σπογγαλιεία. Στα πεδινά της πόλη εγκαθίστανται οι πιο ευκατάστατοι σπογγέμποροι και πλούσιοι του νησιού σε πλούσια νεοκλασικά κτίρια. Σε αυτά τα σημεία εγκαθίστανται τα μεσαία στρώματα των καπεταναίων και των υπαλλήλων (κτίρια παραδοσιακής αρχιτεκτονικής), ενώ στις πλαγιές, στα μαράσια εγκαθίστανται τα πιο λαϊκά στρώματα, ψαράδες, σφουγγαράδες, αχθοφόροι, γενικά η εργατική τάξη της θάλασσας σε πιο μικρά παραδοσιακά σπιτάκια.

Το τέλος της Οθωμανικής κυριαρχίας σηματοδοτείται από την παράδοση των Δωδεκανήσων στους Ιταλούς το 1912. Επί ιταλοκρατίας ανεγείρονται σημαντικά διοικητικά κτίσματα στο λιμάνι, το οποίο διαμορφώνεται ως το κεντρικό κομμάτι της πόλης. Ακολουθούν γερμανοί 1943 με 1945, αγγλική διοίκηση και τέλος τα Δωδεκάνησα μόλις το Μάρτιο του 1947 ενσωματώνονται επίσημα στην Ελλάδα.

σχηματική απεικόνιση της οικιστικής εξέλιξης και κοινωνικής διαστρωμάτωσης της Πόθιας σε σχέση με τα επαγγέλματα της θάλασσας

α. χρήσεις γης

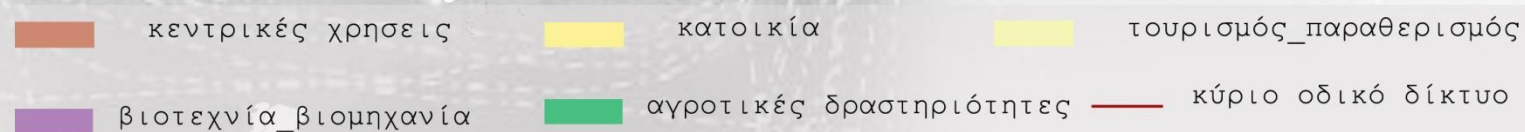
Η Κάλυμνος του σήμερα αντιμετωπίζει οικονομικά προβλήματα. Στον πρωτογενή τομέα και ειδικά στην αλιεία και την σπογγαλιεία απασχολείται ένα σημαντικό ποσοστό του πληθυσμού γύρω στο 15%. Ένα πολύ μικρό ποσοστό απασχολούνται και στην αγροτική παραγωγή που αναγκαστικά λόγω μορφολογίας είναι περιορισμένη αλλά και στην μελισσοργία και την κτηνοτροφία. Επίσης υπάρχουν και κάποιες ιχθυοκαλιέργειες.

Στον δευτερογενή τομέα απασχολείται πάλι μικρό ποσοστό του πληθυσμού, σε αποθήκες επεξεργασίας και συντήρησης φυσικών σπόγγων, ορισμένες βιοτεχνίες. Υπάρχει ένας παραδοσιακός ταρσανάς. Ένα μεγάλο ποσοστό απασχολούνταν σε οικοδομικές εργασίες.

Το μεγαλύτερο ποσοστό απασχολείται στον τριτογενή τομέα, κυρίως στον δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα, ένα 5% στον τουρισμό και αντιστοίχως στο εμπόριο, τις μεταφορές και στα αυτοαπασχολούμενα επαγγέλματα.

Η κύρια τάση που παρατηρείται τελευταία είναι η μαζική στροφή στα επαγγέλματα της θάλασσας (ναυτικοί, καπετάνιοι, μηχανικοί πλοίων) και η μετανάστευση κυρίως προς αμερική και αυστραλία.

Απ' όλες αυτές τις δραστηριότητες υπάρχουν δύο που, εκτός του δημοσίου τομέα, συγκεντρώνουν το μεγάλο ποσοστό απασχολούμενων και αυτές είναι η αλιεία-σπογγαλιεία και ο τουρισμός. Και οι δύο είναι εξίσου σημαντικές καθώς η μεν αλιεία έρχεται από την αρχαιότητα να συνδέσει την Κάλυμνο του σήμερα με το παρελθόν της. Ο μεν τουρισμός και η δυναμική που τελευταία αποκτά η σημασία του για το νησί θα μπορούσαμε να πούμε ότι χαρακτηρίζει την Κάλυμνο του σήμερα που προσπαθεί να εκμεταλλευτεί το ιστορικό της παρελθόν και τις φυσικές ομορφιές για να επιβιώσει.

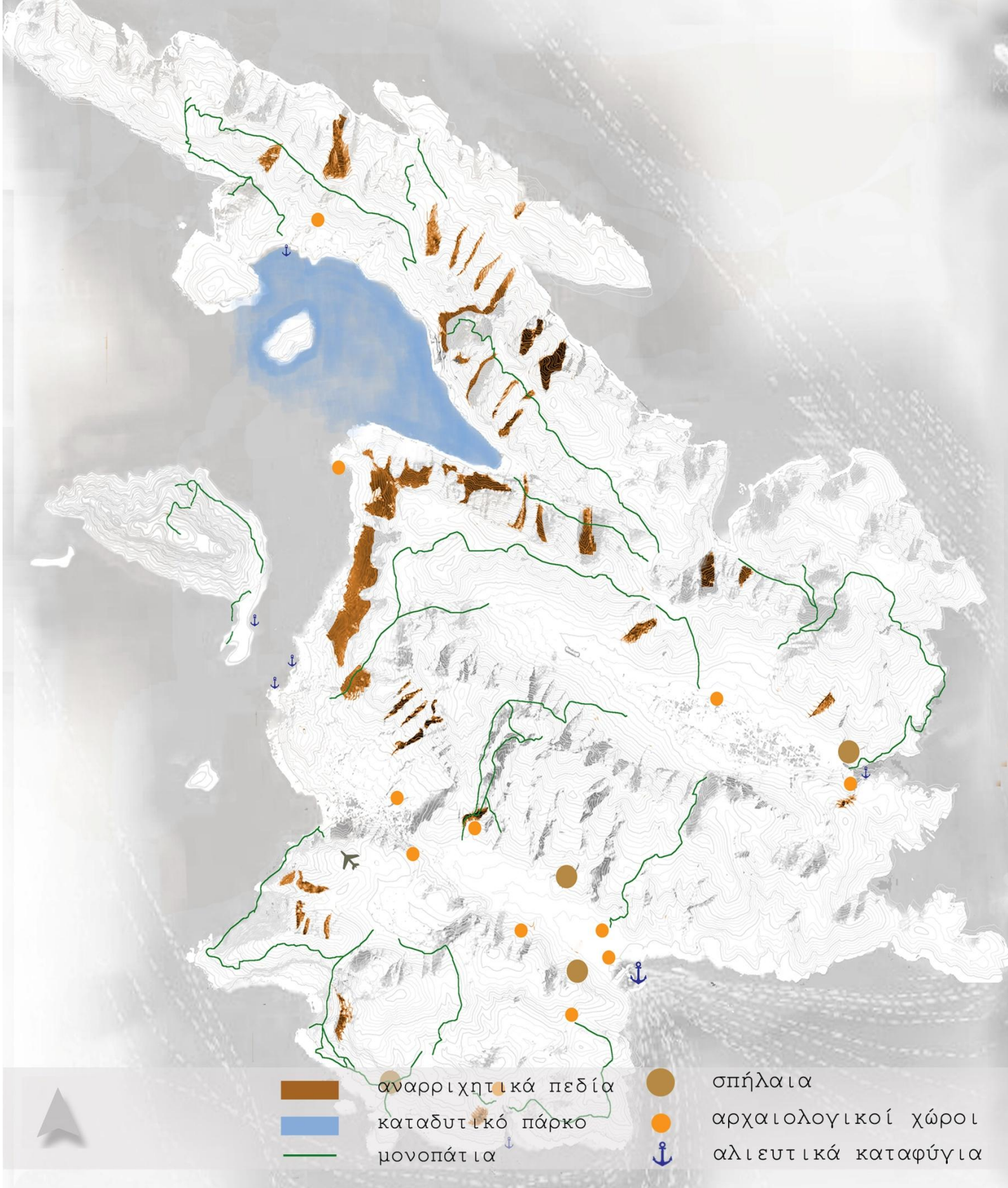
Το νησί έχει πλούσια φυσική ομορφιά και όπως διαπιστώθηκε κυρίως την τελευταία δεκαετία είναι ένα κέντρο ανάπτυξης πολλών μορφών εναλλακτικού τουρισμού. Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού στη χώρα μας εξελίσσονται και ενισχύονται όλο και περισσότερο. Απευθύνονται σε τουρίστες που ενδιαφέρονται για τα φυσικά και άλλα συγκριτικά πλεονεκτήματα του τόπου, την τοπική κουλτούρα και παράδοση, με σεβασμό στο περιβάλλον και την διαφύλαξη των παραδόσεων. Μπορούν να προγραμματιστούν σε όλη την διάρκεια του έτους δίνοντας μια συνεχή ροή καλών τουριστών. Στον χάρτη αποτυπώνονται αναλυτικά οι διάφορες μορφές εναλλακτικού τουρισμού που αναπτύσσονται ή θα μπορούσαν να αναπτυχθούν στο νησί.

Μια πολύ καινούργια και ιδιαίτερη μορφή είναι ο αναρριχητικός τουρισμός. Η Κάλυμνος αποτελεί τον κορυφαίο προορισμό για αναρρίχηση στην Ελλάδα και είναι τρίτος προορισμός στον κόσμο. Υπάρχουν 2000 διαδρομές που υπολογίζεται να φτάσουν τις 50.000 Η αναρρίχηση πραγματοποιείται κυρίως φθινόπωρο και άνοιξη. Γίνεται φεστιβάλ αναρρίχησης κάθε χρόνο με διεθνή συμμετοχή. Ως δραστηριότητα ασκείται κυρίως στο βορειοδυτικό τμήμα του νησιού.

Όσον αφορά τον καταδυτικό τουρισμό, η Κάλυμνος διαθέτει 12 χλμ ακτογραμμή για καταδύσεις, διαθέτει τη μοναδική στην Ελλάδα δημόσια σχολή δυτών, έχει πλούσιο βυθό με ναυάγια, σπήλαια κλπ και τέλος διαθέτει μεγάλη παράδοση και άρα και τεχνογνωσία στις καταδύσεις λόγω των σφουγγαράδων. Επίσης έχει δρομολογηθεί και η δημιουργία του καταδυτικού πάρκου στην περιοχή του εμπορίου όπου θα μπορούν να διενεργούνται καταδύσεις από εκπαιδευμένους δύτες, υποθαλάσσιο πάρκο με βυθισμένα αντικείμενα κλπ.

Το Βουνο και η Θάλασσα συμμετέχουν καταλυτικά στην τουριστική προώθηση του νησιού.

Άλλες μορφές εναλλακτικού τουρισμού που εντοπίζονται στο νησί είναι ο σπηλαιολογικός τουρισμός, ο περιπατητικός τουρισμός, ο θρησκευτικός τουρισμός, ο θαλάσσιος, ο γαστρονομικός τουρισμός, ο πολιτισμικός τουρισμός, δρόμοι μελιού, δρόμοι ελιάς. Στην παρούσα εργασία έρχεται να προστεθεί και ο αλιευτικός τουρισμός που αποτελεί και το ερέθισμα για τη δημιουργία όλου του κτιρίου.

γ. αλιεία και αρχές βιώσιμης αλιείας

Η αλιεία απασχολεί το 15 % του εργατικού δυναμικού της Καλύμνου. Η αλιεία ως δραστηριότητα έχει διαχρονική σημασία τόσο στην ίδια την εξασφάλιση ισορροπημένης διατροφής όσο και στη διαμόρφωση της τοπικής κουλτούρας. Κυρίως όμως αποτέλεσε τη κύρια διέξοδο σε περιοχές όπου δεν υπήρχαν άλλες εναλλακτικές τόσο λόγω κλίματος όσο και λόγω γεωμορφολογικών τοπικών χαρακτηριστικών .

Ωστόσο σαν δραστηριότητα σε παγκόσμιο επίπεδο αντιμετωπίζει πάρα πολλά προβλήματα τα τελευταία χρόνια. Ειδικά στη **ΜΕΣΟΓΕΙΟ** παρατηρείται συνεχής μείωση των ιχθυοαποθεμάτων λόγω της υπεραλίευσης, κακών πρακτικών, μη συμμόρφωσης μερίδας των αλιέων με τους ευρωπαϊκούς κανονισμούς, παράνομης ή άδηλης αλιείας και ανεπαρκούς ελέγχου.

Ειδικά στην **Ελλάδα** έχουμε τον πολυπληθέστερο αλιευτικό στόλο στην Ευρώπη με περίπου 18.000 σκάφη, με το 92% από αυτά να είναι έως 12 μέτρα γεγονός που χαρακτηρίζει την ελληνική αλιεία ως **μικρή παράκτια αλιεία** και κυρίως με την μορφή οικογενειακής επιχείρησης. Τη ζημιά όλη στα ελληνικά χωρικά ύδατα την κάνουν μόλις το 3% του αλιευτικού στόλου που αποτελείται από μηχανότρατες και σκάφη γριγρι.

Η **Κάλυμνος** διαθέτει τον πολυπληθέστερο αλιευτικό στόλο στην Ελλάδα με 1500 επαγγελματικά και αδειοδοτημένα ερασιτεχνικά αλιευτικά σκάφη. Όλα αποτελούν σκάφη μικρής παράκτιας αλιείας και μόλις 3 είναι οι μηχανότρατες. Υπάρχουν δύο σύλλογοι αλιέων και ένας σπογγαλιεών, και λόγω των προβλημάτων που προαναφέραμε αντιμετωπίζουν όλοι θέματα επιβίωσης.

Τα προβλήματα του κλάδου μπορούν να αντιμετωπιστούν μόνο οργανώνοντας μια **βιώσιμη στρατηγική** για την επαναφορά του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Ήδη στην Ευρώπη έχει ανοίξει μια μεγάλη συζήτηση γύρω από την λεγόμενη **βιώσιμη αλιεία**. Στόχος είναι η αειφορία και βιώσιμη ισορροπία μεταξύ αλιευτικής προσπάθειας και ιχθυοαποθεμάτων, η αύξηση της επιλεκτικότητας των αλιευτικών εργαλείων, η διαχείριση της αλιευτικής προσπάθειας, η δημιουργία προστατευόμενων περιοχών και τεχνητών υφάλων και κυρίως η εκπαίδευση και κατάρτιση των αλιέων. Να σημειωθεί ότι στην θαλάσσια περιοχή ανάμεσα στην Κάλυμνο και την Κω υπάρχει ο ένας από τους 5 τεχνητούς υφάλους της χώρας.

δ. αλιευτικός τουρισμός

Είναι μια μορφή τουρισμού υπαίθρου που περιλαμβάνει ποικιλία δραστηριοτήτων που σχετίζονται με την αλιεία και την περιοχή εξάσκησης της. Σκοπός είναι αφενός ο τουρίστας να έρθει σε επαφή με την κουλτούρα των αλιευτικών περιοχών, να τις γνωρίσει, να μάθει από την ιστορία τους και να διαπιστώσει τη σημασία τους για την διαμόρφωση της τοπικής κουλτούρας.

Ο τουρίστας επιβαίνει σε μια βάρκα όπου εκεί ο ψαράς του εξηγεί διαφορα πράγματα για την αλιεία , του επιδεικνύει μεθόδους, εργαλεία, τον κάνει βόλτα,ο τουρίστας μπορεί να συμμετέχει στο ψάρεμα και έτσι να ερθει σε επαφή με τον κόσμο του ψαρά.

Ωστόσο ο αλιευτικός τουρισμός περιλαμβάνει και δραστηριότητες στη στεριά όπως η ανάδειξη το αλιευτικού πλούτου και της παράδοσης, η διοργάνωση επιμορφωτικών σεμιναρίων, η εκμάθηση παραδοσιακών τρόπων μαγειρέματος του ψαριού, η διοργάνωση φεστιβάλ και φυσικά η διαμονή στον τόπο που φέρει την αλιευτική κουλτούρα.

Ο αλιευτικός τουρισμός ασκείται με επιτυχία στην Ιταλία και την Ισπανία ενώ στη χώρα μας ψηφίστηκε φέτος.

Όλη αυτή η ανάλυση υπήρξε η βάση για τη διαμόρφωση του κτιριολογικού. Η αρχική σκέψη ήταν να δημιουργηθεί κάποιο κτίριο που να υποστηρίζει και να αποτελεί χώρο αναφοράς για τον αλιευτικό τουρισμό. Τελικά, διαμόρφωθηκε ένα κτιριολογικό που θα είχε εκπαιδευτικό περιεχόμενο τόσο για τους τουρίστες και τους επισκέπτες όσο και για τους επαγγελματίες του κλάδου της αλιείας αλλά θα δημιουργούσε ένα κτίριο πόλο έλξης των επισκεπτών αλλά και των κατοίκων. Σκοπός να αναδειχθούν τα θέματα της αλιείας, να γίνουν γνωστά τα προβλήματα, να εκπαιδευτούν οι νέοι αλιείς, να γνωρίσουν οι επισκέπτες την αλιευτική κουλτούρα αλλά και την αλιευτική και σπογγαλιευτική παράδοση του τόπου, να μπορεί αυτό το κτίριο να χρησιμοποιηθεί και από σχολεία για την επιμόρφωση πάνω στα θέματα της βιώσιμης αλιείας και τελικά να αποτελέσει αυτό το κτίριο ένα κέντρο αλιευτικού πολιτισμού, αλιευτικής παιδείας, αλλά και σημείο αναφοράς στο κέντρο της πόλης, στο λιμάνι της.

Διαμορφώνονται τρεις λειτουργικές ενότητες, η κάθε μια από αυτές περιλαμβάνει χώρους δραστηριοτήτων κατάλληλων για την επίτευξη όλων των παραπάνω προθέσεων που αναφέρθηκαν.

A.ΤΜΗΜΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

_είσοδος/ υποδοχή/είσοδος στην έκθεση 150 τ.μ.

_χώρος προβολής και προώθησης του αλιευτικού τουρισμού και των λοιπών μορφών εναλλακτικού τουρισμού της Καλυμνου 150 τ.μ.

_μικρή ναυτική βιβλιοθήκη 90 τ.μ.

_καφενείο 170 τ.μ.

_τραπεζαρία 120 τ.μ.

_εργαστήριο μαγειρικής/βοηθητικοί 140 τ.μ.

_χώρος προετοιμασίας - αναχώρηση/επιστροφή 75 τ.μ.

_αποθηκευτικοί χώροι για τα ψάρια 20 τ.μ.

B.ΤΜΗΜΑ ΕΚΘΕΣΗΣ

_εκθεση "ΚΑΛΥΜΝΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ" 470 τ.μ.

_καφετέρια 150 τ.μ.

Γ.ΤΜΗΜΑ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ

_αίθουσα συνεδρίων 300 τ.μ.

_προθάλαμος 50 τ.μ.

_δυο αίθουσες σεμιναρίων 100 τ.μ.

_χώρος ενημέρωσης για τη "βιώσιμη αλιεία" 300 τ.μ.

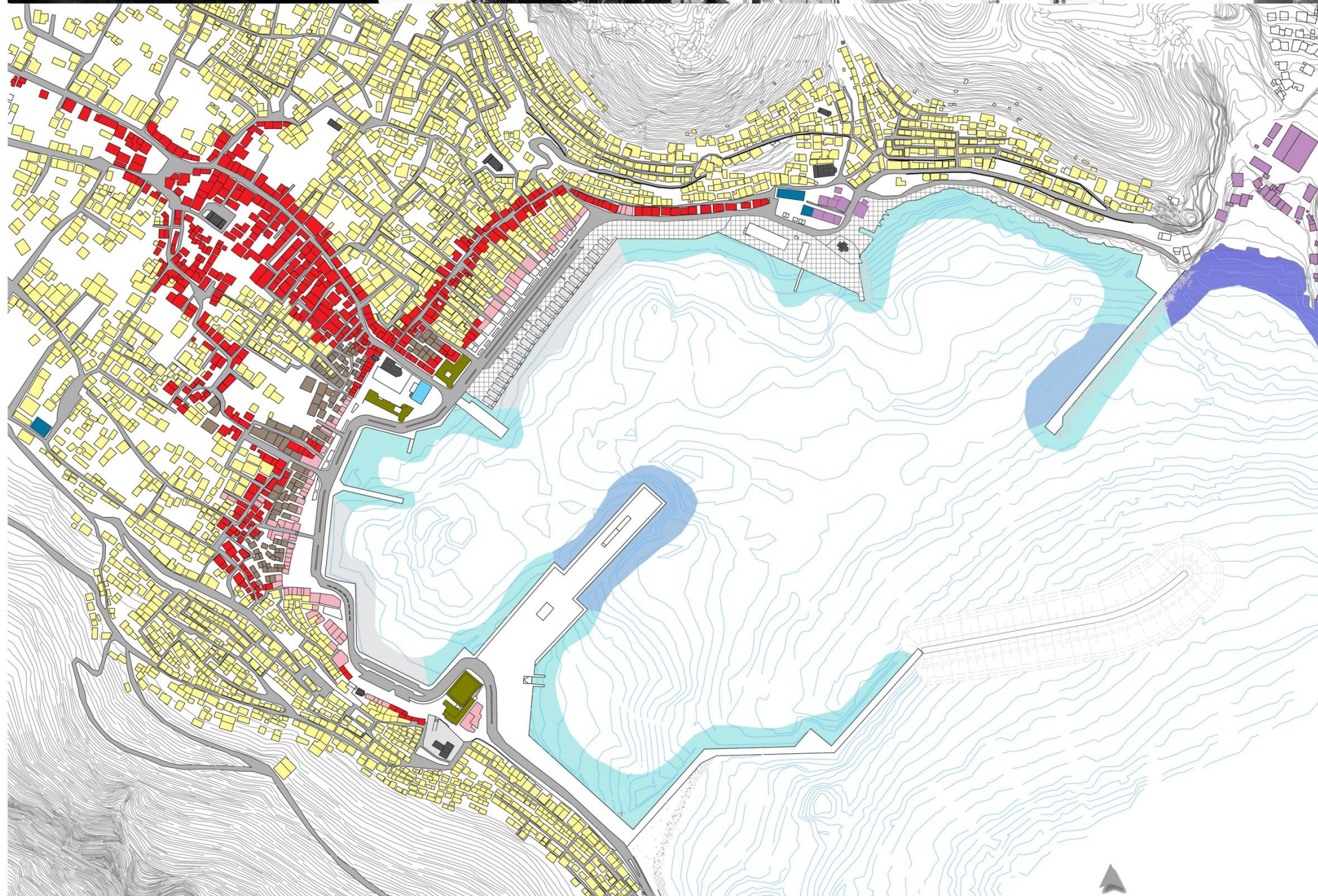
_χώρος γραφείων 100 τ.μ.

_βοηθητικοί

α.πολεοδομική ανάλυση

Το λιμάνι αποτελεί το κέντρο των εμπορικών και διοικητικών δραστηριοτήτων. Επίσης, αποτελεί το κεντρικό αλιευτικό καταφύγιο για τα 2000 πλεούμενα του νησιού εκ των οποίων τα 1500 αλιευτικά. Όλοι οι ψαράδες του νησιού είναι εδώ. Όλη η ιστορία του νησιού σε σχέση με τη θάλασσα είναι αποτυπωμένη στο λιμάνι. Όλη η πόλη δημιουργήθηκε με βάση την κοινωνική διαστρωμάτωση που προέκυψε από τα επαγγέλματα της θάλασσας. Σε αυτόν άναρχο και πυκνοδομημένο ιστό είναι αποτυπωμένη όλη η εξέλιξη του τόπου και των ανθρώπων του, των ανθρώπων της θάλασσας. Επομένως, δεν θα υπήρχε πιο κατάλληλο μέρος για να τοποθετηθεί το κέντρο αλιευτικής παράδοσης σε άμεση σχέση με τους ανθρώπους της θάλασσας, με την καθημερινότητά τους και με τις γειτονιές τους και με όλο τον συμβολισμό που συγκεντρώνεται σε αυτό το σημείο του νησιού.

Γενικά επικρατεί η χρήση κύριας κατοικίας. Από τη μέση της πόλης και στους δυο κύριους οδικούς άξονες που συνδέουν την πόλη με τον παραλιακό άξονα επικρατεί η χρήση εμπορίου στο ισόγειο και οι υπηρεσίες στον όροφο. Στον παραλιακό άξονα αντιστοίχως αναψυχή και η εστίαση στο ισόγειο και οι υπηρεσίες στους ορόφους. Υπάρχουν κάποια κτίρια δημοτικής εκπαίδευσης, ενώ οι εκκλησίες διακρίνουν και την πόλη στις γειτονιές της. Τα κτίρια διοίκησης βρίσκονται στον παραλιακό άξονα καθώς και οι αποθήκες επεξεργασίας φυσικών σπόγγων. Λίγο πιο έξω βρίσκεται το καρνάγιο και ο υποσταθμός της ΔΕΗ.

χρήσεις γής

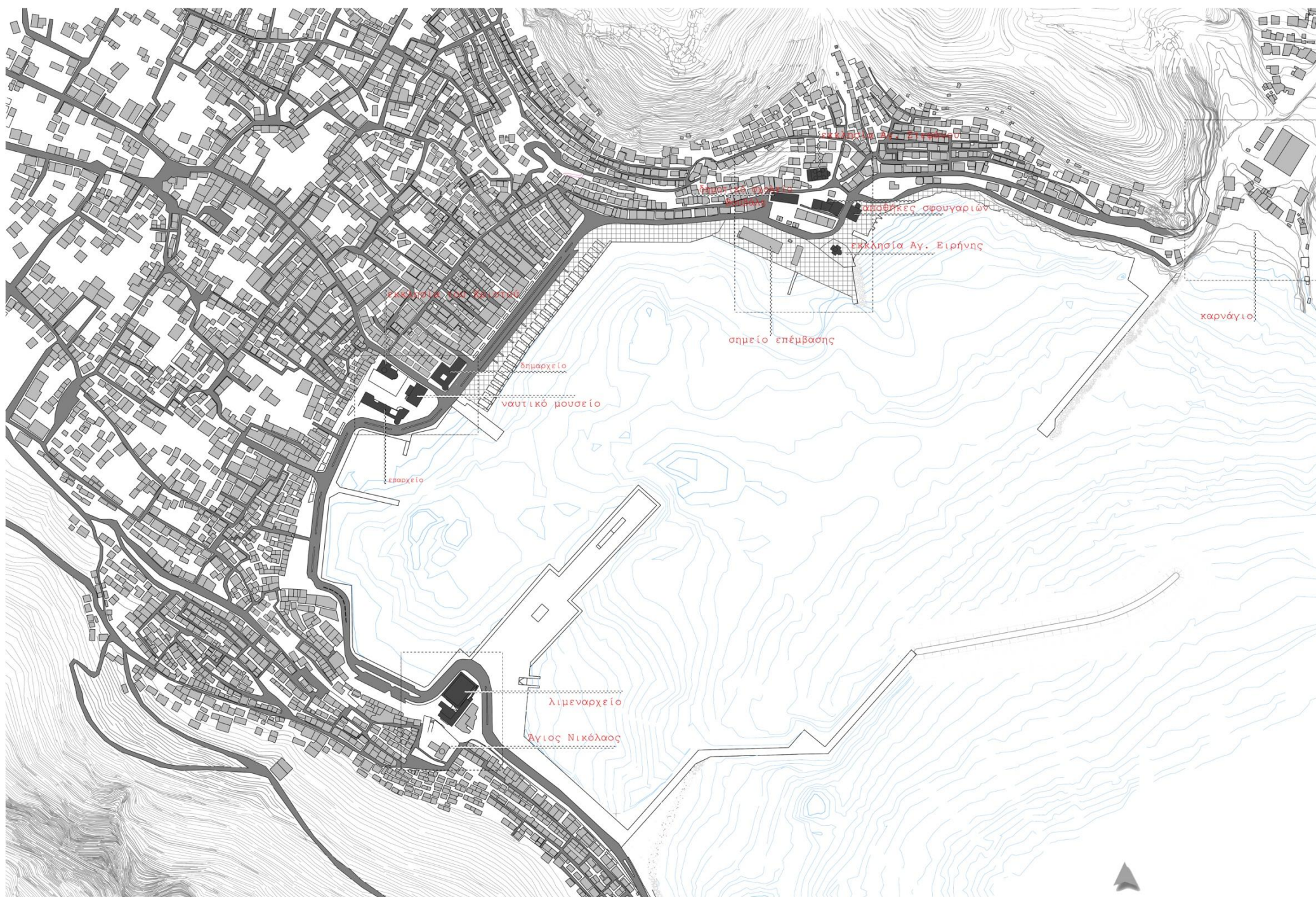
- κατοικία
- βιοτεχνία, βιομηχανία
- εμπόριο
- εστίαση, αναψυχή
- προσωπικές υπηρεσίες
- διοίκηση

χρήσεις θάλασσας

- εκπαίδευση
- πολιτισμός
- νασί
- παραδοσιακός ταρανάς
- επιβατηγά πλοία
- σκάφη αναψυχής
- ερασιτεχνικά/ επαγγελματικά αλιευτικά σκάφη

β. ο παραλιακός άξονας

Σημαντικό ρόλο στην καθημερινότητα επιτελεί ο κεντρικό παραλιακός δρόμος που διατρέχει όλο το λιμάνι και στον οποίο καταλήγουν όλοι οι κάθετοι δρόμοι από την ενδοχώρα. Παραλαμβάνει μεγάλο μέρος της κίνησης οχημάτων. Στον κεντρικό αυτό δρόμο κατά μήκος παρατάσσονται καφετέριες και εστιατόρια, μετατρέποντας την ζώνη αυτή και σε ζώνη εκτόνωσης των κατοίκων της πυκνοδομημένης Πόθιας, κυρίως τον χειμώνα. Λόγω αυτού του κεντρικού του ρόλου οι κάτοικοι συνηθίζουν να αποκαλούν την περιοχή αυτή πλατεία αν και καθόλου δεν αντιστοιχεί στην κλασική απόψη για την μορφή μιας πλατείας. Ο περίπατος κατά μήκος όχι μόνο προσφέρει την ευχαρίστηση της κίνησης δίπλα στο νερό, όπου σε όλο το μήκος διατάσσονται τα περίπου 2000 πλευούμενα του νησιού, αλιευτικά και μη, αλλά προσφέρει και φυγές προς την ίδια την πόλη και εντείνει την επιβλητική παρουσία των εκατέροθεν οροσειρών.

λιμενορχείο

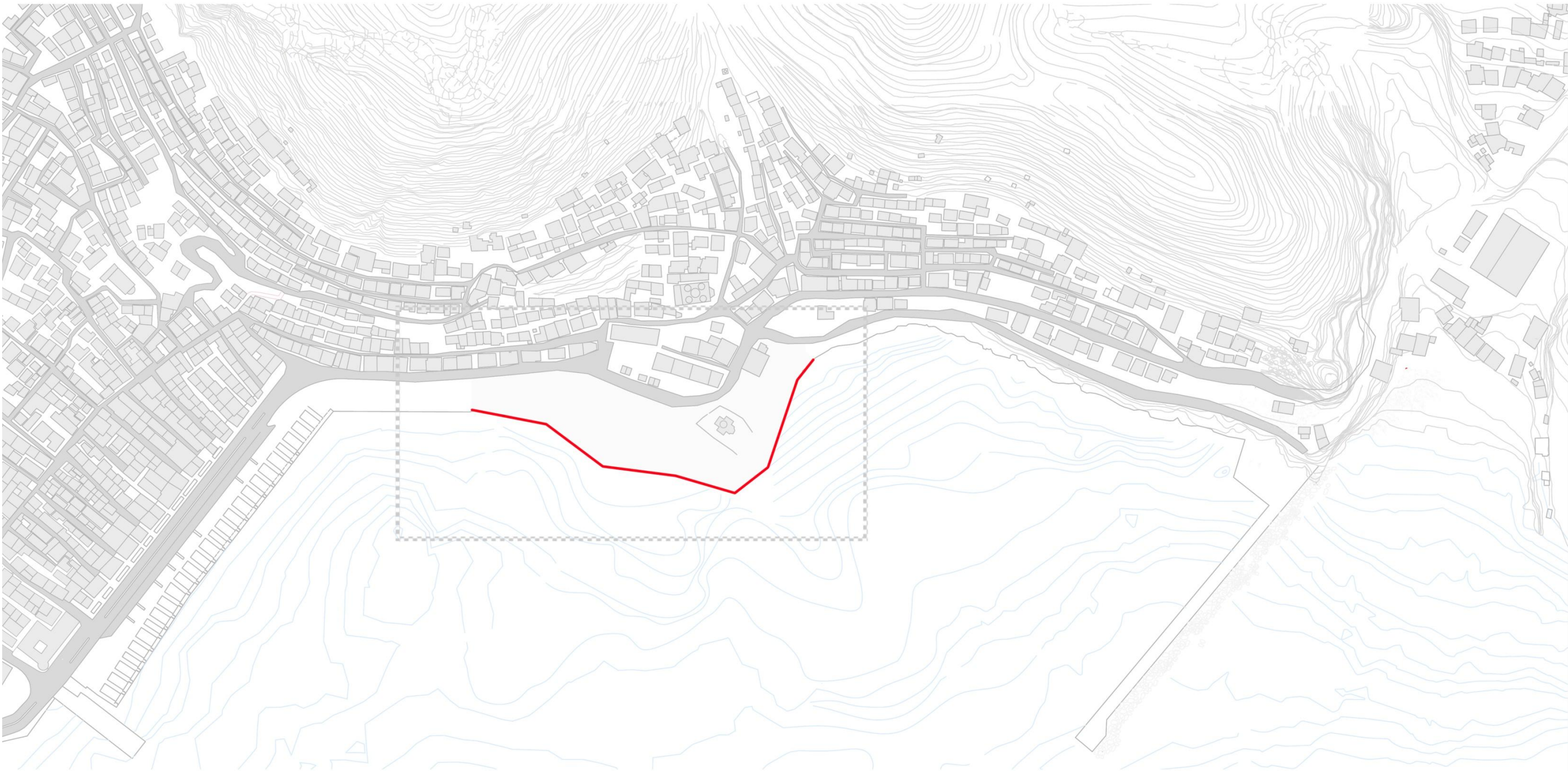
λιχθυόσκαλα

καρνάγιο

Βασική επιδίωξη από την αρχή ήταν η συνέχιση αυτής της παραλιακής βόλτας που διατρέχει όλο το λιμάνι. Και αυτό για να μπορεί, τόσο ο κάτοικος όσο και ο επισκέπτης, να αποκτήσει μια συνολική εικόνα του λιμανιού και να γνωρίσει και ένα ακόμα κομμάτι της πόλης που συγκεντρώνει αρκετά ενδιαφέροντα χαρακτηριστικά.

Η περιοχή του Αγίου Στεφάνου, το ανατολικό μαράσι, χαρακτηρίζεται στο σύνολο της ως περιοχή γενικής κατοικίας με εξαίρεση το παραθαλάσσιο τμήμα το οποίο βρίσκεται στην άμεση περιφέρεια του ναού της Αγίας Ειρήνης λόγω του κτιρίου της Ιχθυόσκαλας και των κτιρίων επεξεργασίας σφουγγαριών (πρώην ιδιοκτησίας Βουβάλη). Εκτός του παραθαλασσίου μετώπου της περιοχής, το υπόλοιπο τμήμα χαρακτηρίζεται από την χρήση της κατοικίας στο ισόγειο και στους άνω ορόφους, όπου επικρατεί η έντονη και άναρχη ανοικοδόμηση των τελευταίων χρόνων.

Η γειτνίαση του με τις αποθήκες επεξεργασίας σφουγγαριών, με την κατεχοχήν γειτονιά των ψαράδων και των σφουγγαράδων και με τον παραδοσιακό ταρσανα ήταν πολύ σημαντικοί λόγοι για να μετατραπεί ο χώρος στο παραθαλάσσιο τμήμα, όπου παραδοσιακά συγκεντρώνονται οι ψαράδες, σε χώρο αναφοράς για όλη την πόλη και το νησί.

β. μορφολογικά χαρακτηριστικά

Μορφές
δόμησης

_περιοχές λαϊκής κατοικίας στις πλαγιές της Πόθιας
μονές σειρές_ πυκνές/ισαπέχουσες καμπύλες_ συνεχές σύστημα /προσαρμογή στις καμπύλες_ αλλαγή
διεύθυνσης: διάσπαση και φυγές με σκάλες
διπλές σειρές_ αραιές/ισαπέχουσες καμπύλες_ συνεχές σύστημα

οριζόντιοι
δρόμοι

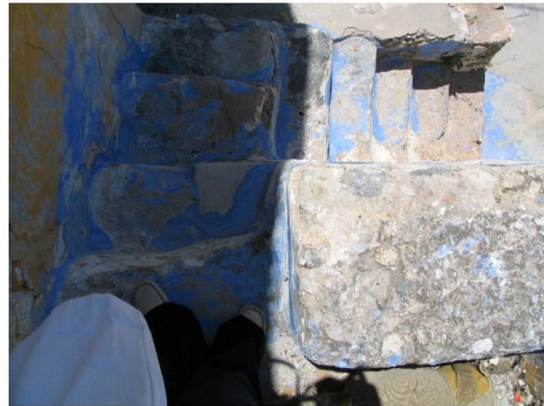

καθετοί
δρόμοι

_ακολουθούν τις καμπύλες _στενώματα όπου οι καμπύλες πυκνές

_πλατώματα όπου οι καμπύλες αραιώνουν

_σκάλες _ενταγμένες σε μορφολογία/πυκνότητα καμπυλών
_οπτικές φυγές _χάραξη: όχι ευθεία(κίνηση ανθρώπου/ζώου)

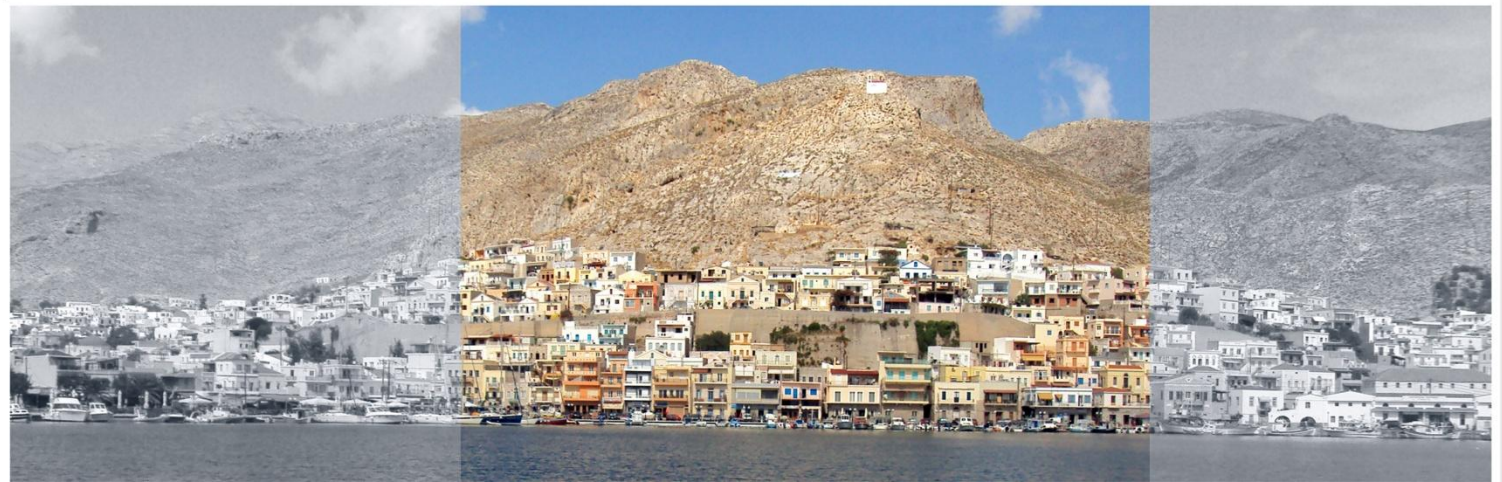
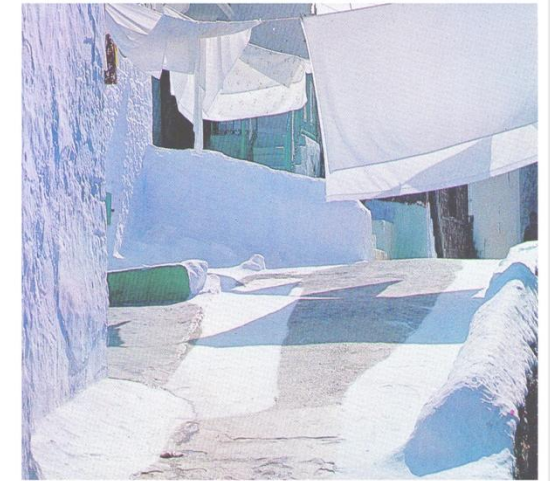
κοινόχρηστος
χώρος

οι αυλές_ πεζούλια και κλιματαριές: μέρος στάσης

έλλειψη χώρου_ ιδιωτικές χρήσεις_ συνάντηση_παιχνίδι

τοίχοι

α. βασικές αρχές

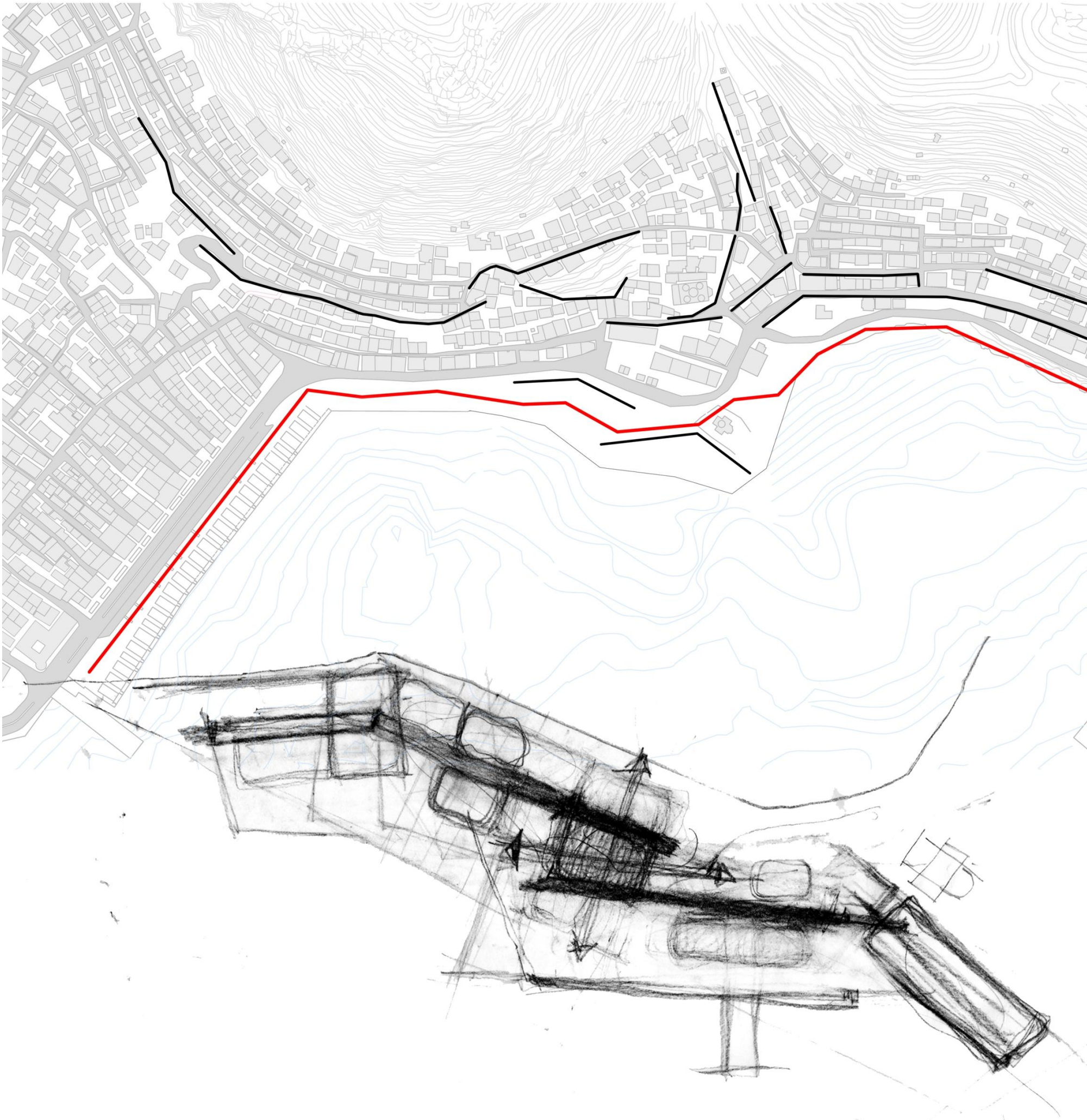
Αρχική και μόνιμη πρόθεση ήταν η δυνατότητα συνέχισης της δημόσιας κίνησης δίπλα στο νερό που έρχεται από την πλατεία, δια μέσου του σημείου επέμβασης. Ουσιαστικά επιδιώκεται να περάσει ο πεζός στο κτίριο μέσα από την φυσική κίνηση δίπλα στο νερό.

Η ίδια η χάραξη της πορείας έρχεται να συνεχίσει τη λογική των οριζόντιων προσπελάσεων του οικισμού. Επομένως, αναζητώνται χαράξεις τόσο για τη χωροθέτηση των όγκων όσο και για την ίδια την πορεία, σε σχέση μεταξύ τους αλλά και με τον οικισμό. Ανιχνεύονται οι χαράξεις του οικισμού. Ταυτόχρονα, οι δυνατές γραμμές των αναληματικών τοίχων βοηθούν αρκετά, κυρίως ως προς την χάραξη της πορείας.

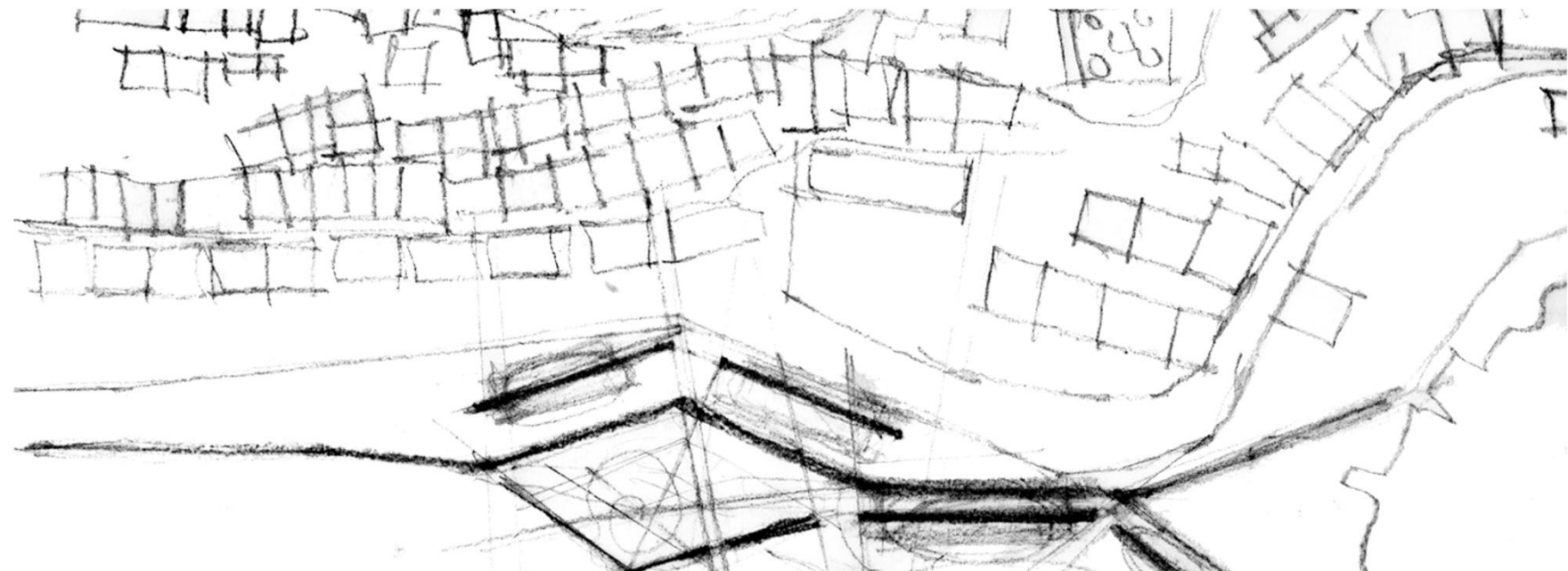
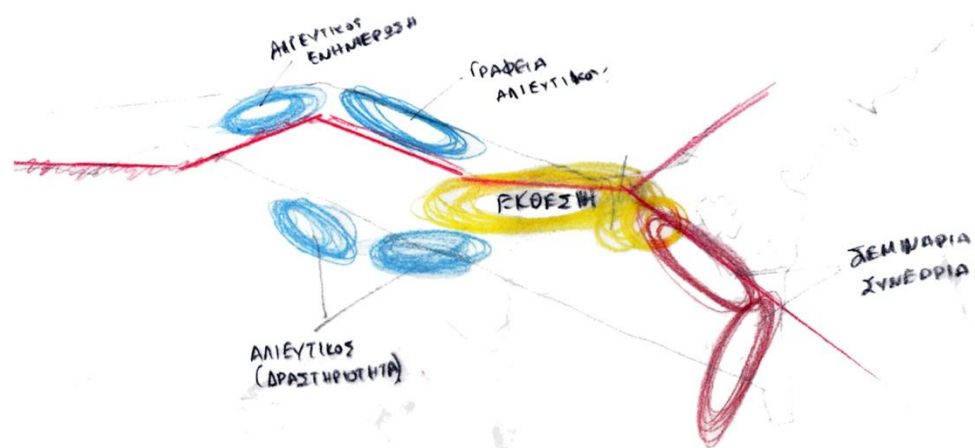
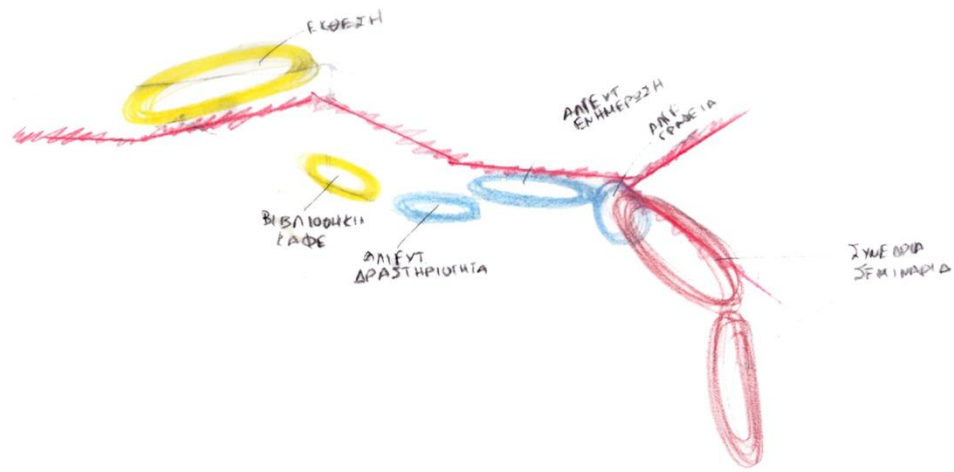
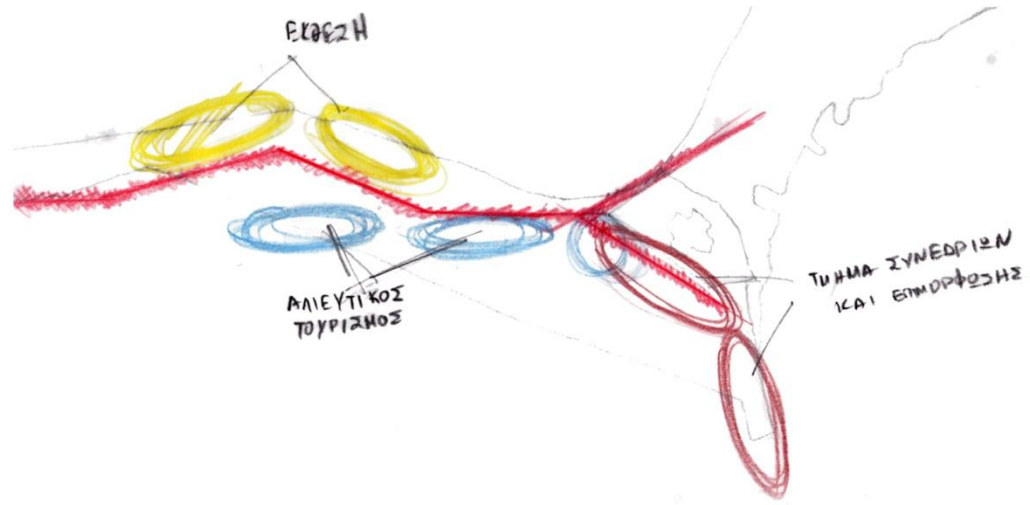
Επίσης, η ύπαρξη της εκκλησίας της Αγίας Ειρήνης 3 μέτρα πιο ψηλά από το επίπεδο του νερού, δημιουργεί και την αναγκαιότητα ανεβάσματος της δημόσιας κίνησης μέσω ράμπας που παίρνει τον πεζό από το επίπεδο του παραλιακού περιπάτου και τον ανεβάζει στο κτίριο. Κανείς μπορεί να κινηθεί ανάμεσα στο κτίριο και να οδηγηθεί με συνεχή οπτική επαφή με τη θάλασσα στο επίπεδο του προαυλίου χώρου της εκκλησίας από πού με ράμπα πάλι να κατέβει στο επίπεδο του 0.

Έτσι αρχίζει η αναζήτηση των χαράξεων που αντιστοιχούν στους μελλοντικούς όγκους, σε σχέση πάντα με την δημόσια πορεία. Άλλοτε τοποθετούνται εκατέρωθεν της πορείας, άλλοτε εναλλάξ μπροστά και πίσω από την πορεία και κάθε φορά είτε στραμμένοι προς το νερό είτε προς την πόλη. Σκοπός ήταν να δημιουργηθεί η δυνατότητα ποικίλων εντυπώσεων στην ίδια την πορεία. Έτσι προκύπτουν τα δύο αυτά ν, τα οποία νοητά αντιστοιχούν και στις συγκεκριμένες τρεις ενότητες

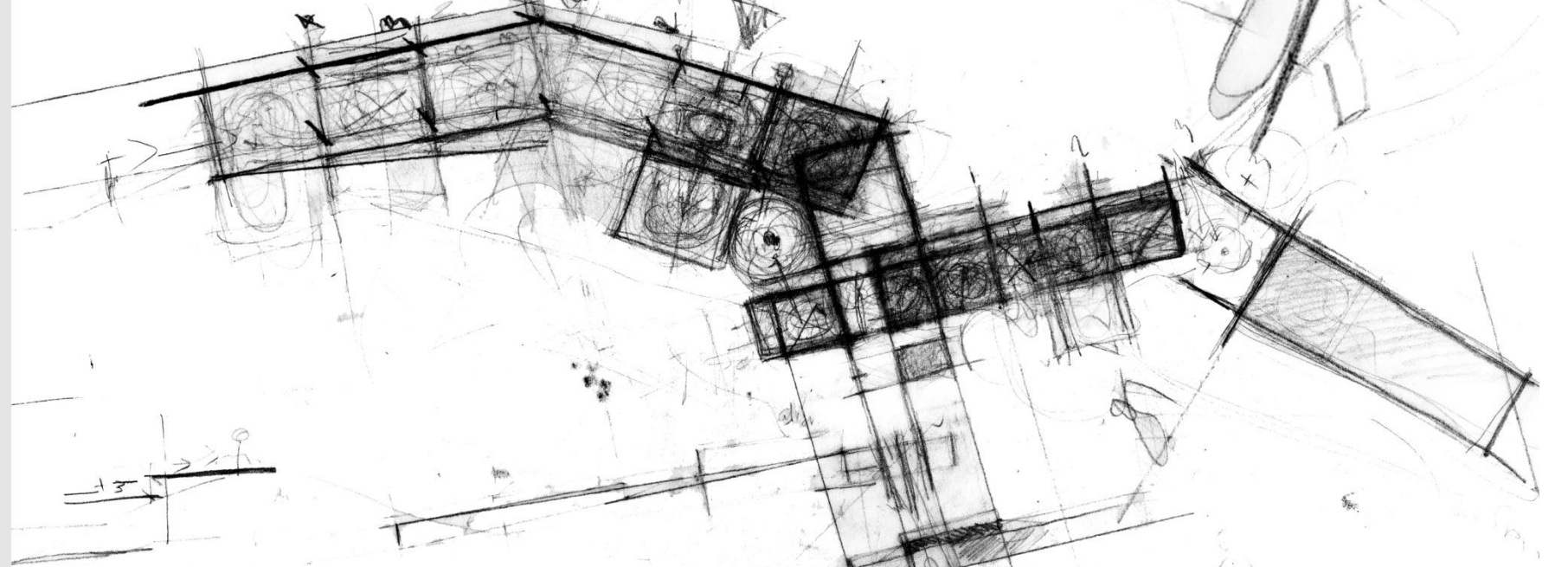
Η σύνθεση των χαράξεων σε σχέση με τις χρήσεις επιδιώκει κάθε φορά τον καλύτερο δυνατό συνδυασμό χώρου και περιεχομένου. Ανάλογα με την ιεραρχία των χώρων αλλάζουν και οι προτεραιότητες για τον εκάστοτε χρήστη.

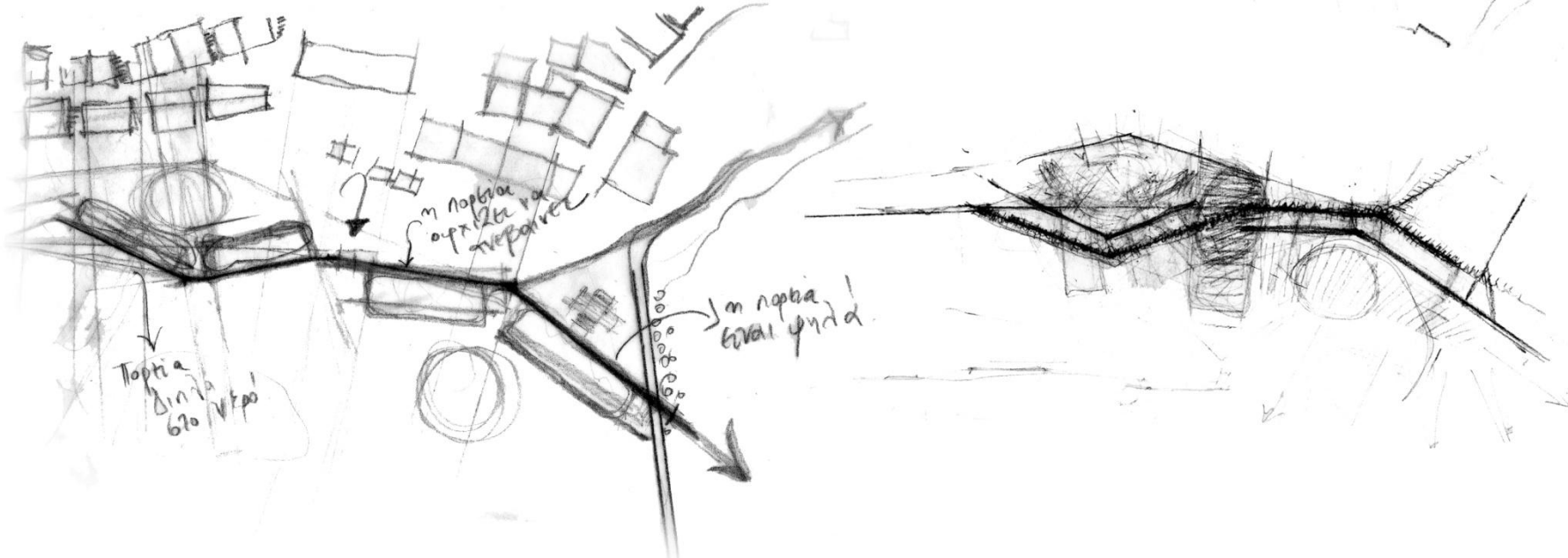
τρεις κύριες ενότητες
εκθεσιακός χώρος_ εκπαίδευση
αλιευτικές δραστηριότητες_

κίνηση κατα μήκος του νερού_ παραλιακό δρόμο_

αναλληματικοί τοίχοι_ δυναμικές ιστού_ χαράξεις

06
ΣΥΝΘΕΣΗ

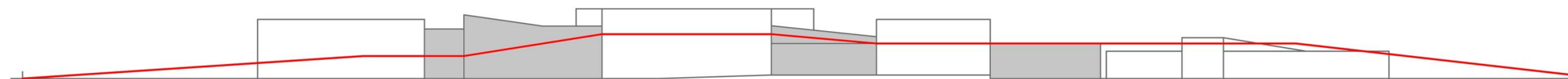
Οι όγκοι υπήρξαν ο τρόπος σύνθεσης. Κάθε τι που σχεδιάζεται πατάει στη γη, εκφράζοντας έτσι και τη στυβαρότητα του περιβάλλοντος χώρου.

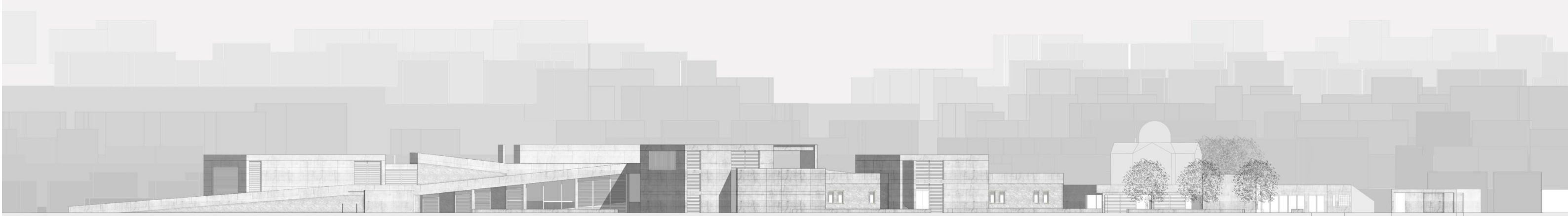
Έτσι, μελετάται και πάλι ο οικισμός. Εδώ οι αναλογίες των όγκων ποικίλουν. Τα πιο πολλά σπίτια έχουν μικρές διαστάσεις. Πολλά φαίνονται να είναι κομμάτια μεγαλύτερων όγκων. Οι μικροί όγκοι κατά πλειοψηφία βρίσκονται στα πιο ψηλά επίπεδα του οικισμού και πιο στριμωγμένοι, ενώ στα πιο χαμηλά επίπεδα είναι μεγαλύτεροι. Οι αναλογίες τους σε κάτοψη είναι περίπου 1 / 1.5 ή 1 / 2. Συναντώνται πλατη μέχρι το πολύ 10 μέτρα περίπου. Ιδιαίτερη αίσθηση και διαφορά στην κλίμακα παρουσιάζει το κτίριο Βουβάλη, όπου λειτούργησε ως κτίριο αποθήκευσης και επεξεργασίας σφουγγαριών, καθώς και η εκκλησία του Αγίου Στεφάνου.

Παρατηρώντας λοιπόν τις αναλογίες των όγκων επιλέγονται κάποιες βασικές αναλογίες όγκων, οι οποίοι εντάσσονται κάθε φορά στις επιλεγμένες χαράξεις, τις χρήσεις και την μόνιμη σχέση με την υπαίθρια δημόσια κίνηση.

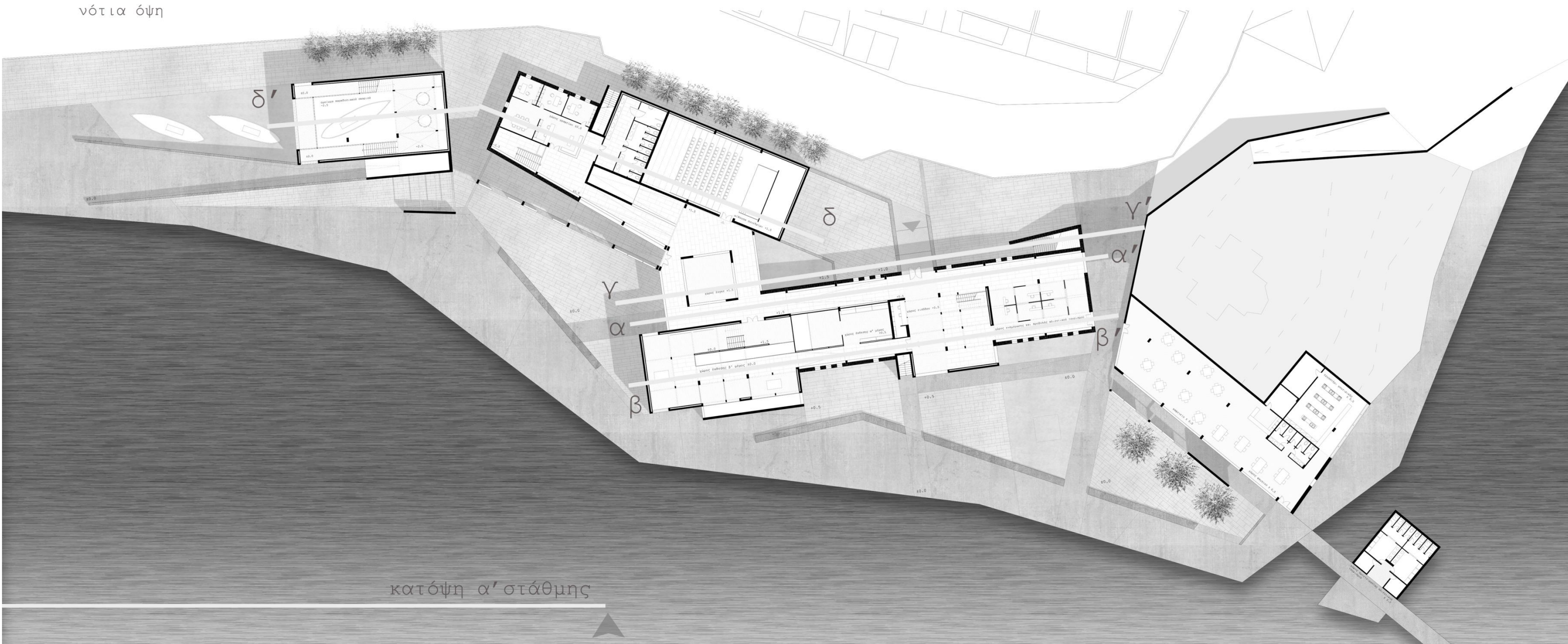
Χρησιμοποιείται ένας κানাβος με βάση το 3,60, οπότε και έχουμε αναλογίες 7,20 επί 10,80 που συντειθέμενοι δημιουργούν τους διάφορους όγκους μας.

Οι όγκοι χωροθετούνται κάθε φορά σε διάλογο με τον οικισμό, με τις χαράξεις, με τις χρήσεις που καλούνται να εξυπηρετήσουν και με τη σχέση τους με την πορεία.

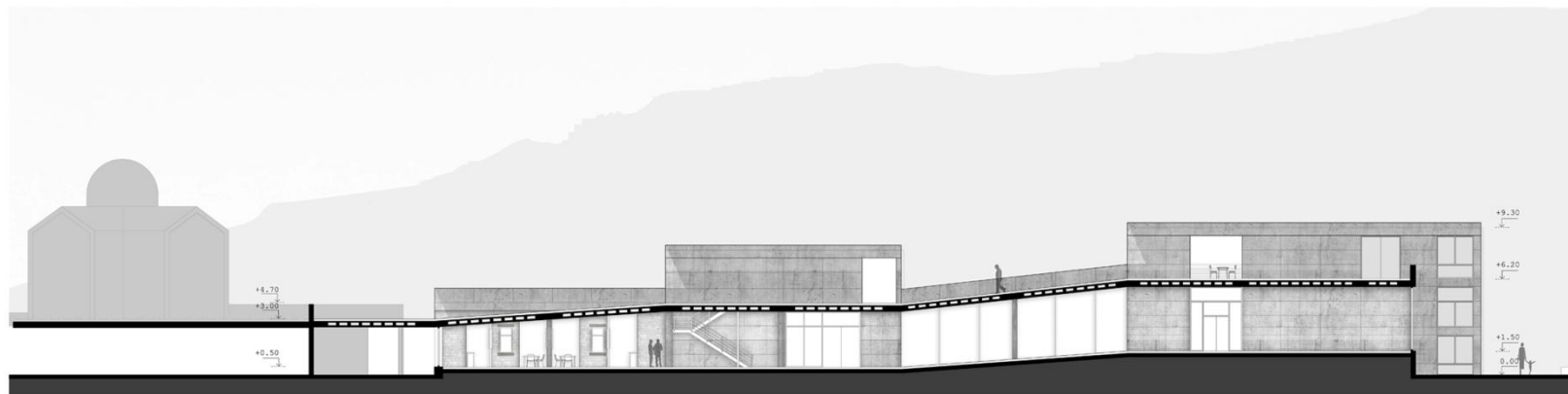

νότια όψη

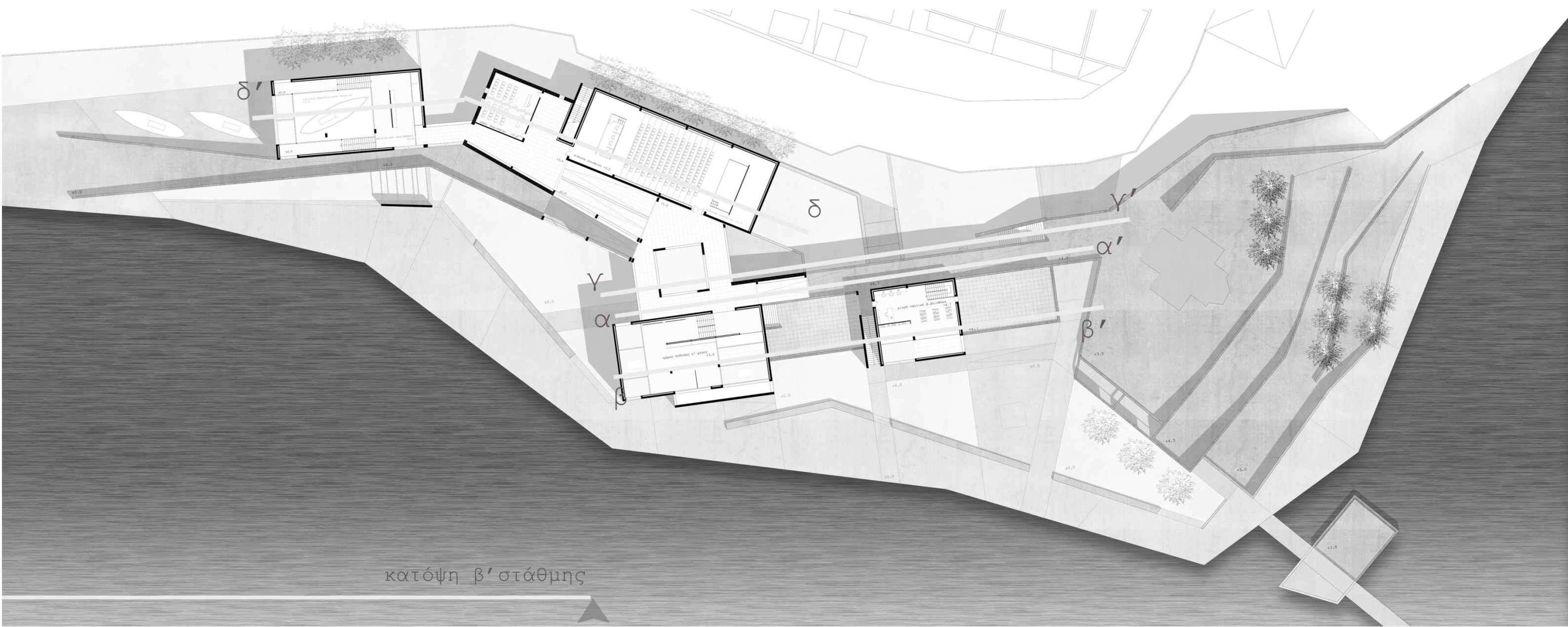
κατόψη α' στάθμης

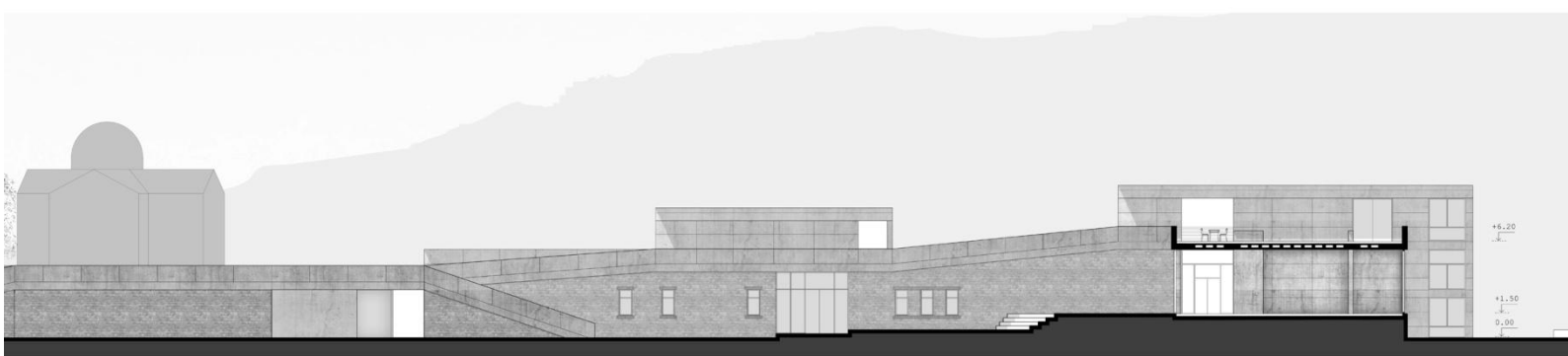
τομή α_α'

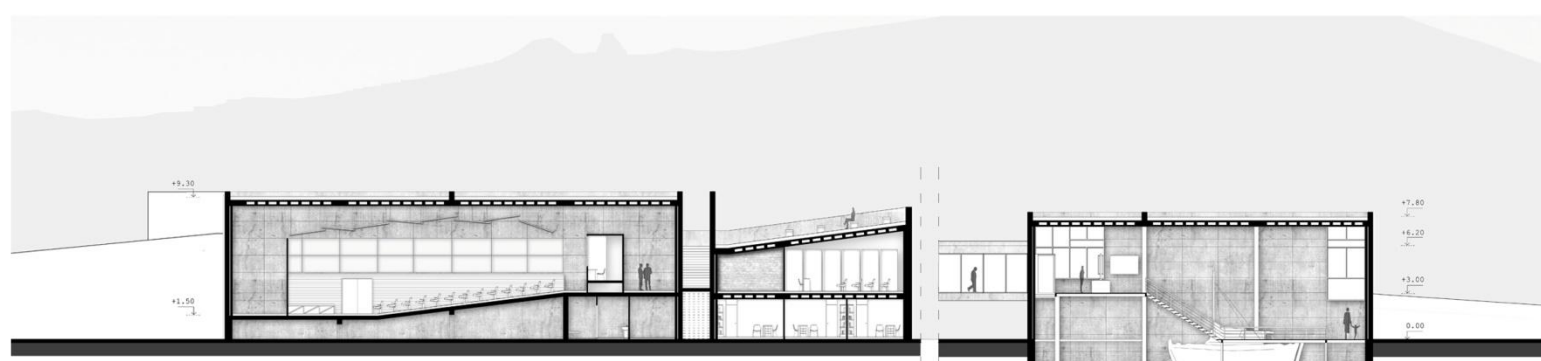
τομή β_β'

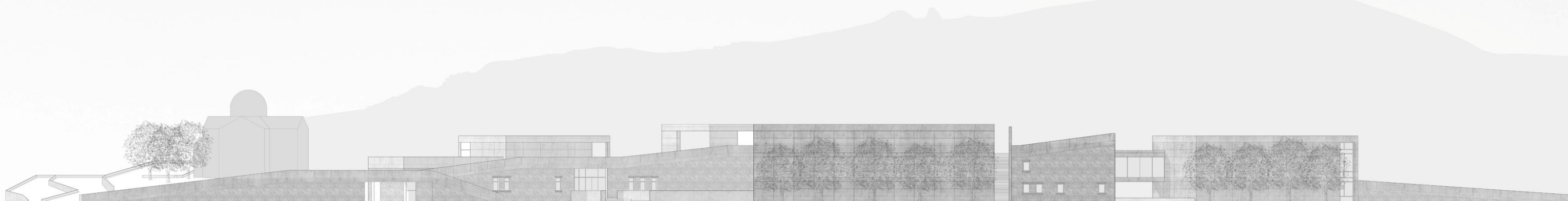
κατόψη β' στάθμης

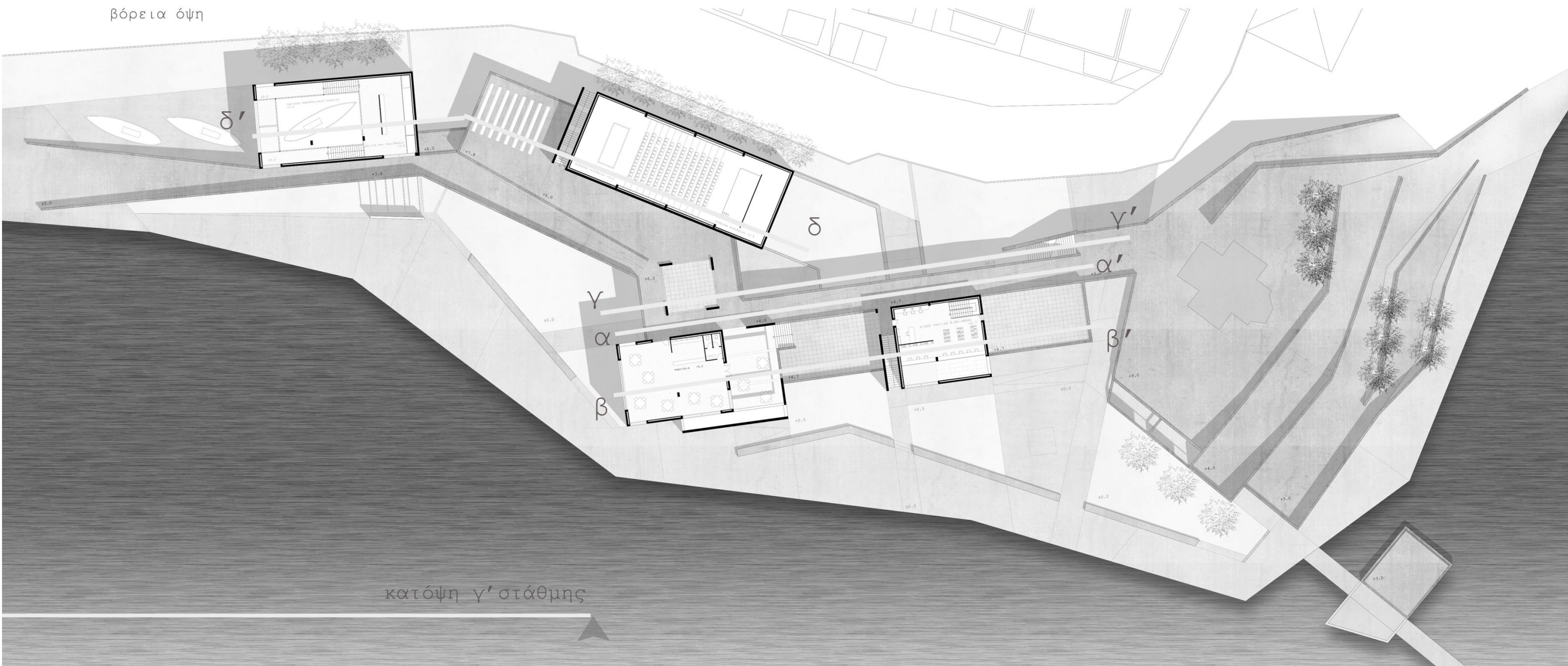
τομή γ_γ'

τομή δ_δ'

βόρεια όψη

κατόψη γ' στάθμης